

คำแนะนำและการตรวจ เอกสาร

ตามแผนพัฒนาทาง เศรษฐกิจ ของประเทศไทย ไม้อัดและพืชยืนต้นนับ เป็นพืชที่มีความสำคัญทาง เศรษฐกิจ ของภาคใต้ ซึ่งคณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีโครงการจะร่วมมือกับคณะ เกษตร มหาวิทยาลัย เกษตร ศาสตร์ ในการจัดตั้งศูนย์ทำงานเกี่ยวกับการค้นคว้าทางไม้อัดและไม้อ่อนในภาคใต้ขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ทางค่านิเวศการ ตลอดจนการรวบรวมพันธุ์ไม้อัดและไม้อ่อนต้นเพื่อปลูกและขยายพันธุ์สำหรับเป็นต้นตอ (rootstock) หรือส่วนทึบตาทอกิ่ง (scion) เพื่อให้บริการแก่เกษตรกรในภาคใต้

สภาพทั่ว ๆ ไปของภาคใต้

1. สภาพทางภูมิศาสตร์

ภาคใต้ประกอบด้วยพื้นที่ 14 จังหวัด มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 43,818,125 ไร่ แต่ละจังหวัดติดต่อกันเป็นแนวยาว อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 11, 42.4' กับ 5, 37' ทิศเหนือจรดกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทิศใต้จรดประเทศมาเลเซีย ความยาวจากเหนือไปใต้อันประมาณ 750 กิโลเมตร ทางทิศตะวันออกจรดอ่าวไทย และทิศตะวันตกจรดมหาสมุทรอินเดีย พื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบด้วยเนินเขาและภูเขาเป็นแนวยาว ตรงกลางปกคลุมด้วยป่าไม้ ที่ราบชายฝั่งทะเลคาบละวันออกมีมากกว่าคาบละวันตก มีเทือกเขาที่สำคัญ ได้แก่ เทือกเขาตะนาวศรี เทือกเขานครศรีธรรมราช และเทือกเขาภูเก็ต ซึ่งเทือกเขาเหล่านี้เป็นที่เกิดของแม่น้ำสายสั้น ๆ หลายสาย เช่น แม่น้ำตาปี แม่น้ำตรัง แม่น้ำโกลด และแม่น้ำปัตตานี นอกจากนี้ทางภาคใต้อย่างประกอบด้วยเกาะที่สำคัญ ๆ มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์อยู่ทางฝั่งทะเลคาบละวันออกและตะวันตก เช่น เกาะสมุย เกาะพะงัน ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันออก และเกาะภูเก็ต เกาะตะรุเตา และเกาะลันตา ทางฝั่งตะวันตก

2. สภาพดิน

จากการแบ่งเขตเศรษฐกิจโดยอาศัยชนิดของดิน ปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิ และประเภทของพืชที่ปลูกและการคมนาคม โดยกองเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แบ่งภาคใต้ออกเป็น 3 เขต ดังนี้

เขตที่ 17 มีจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา

ซึ่งเป็นจังหวัดทางชายฝั่งตะวันออก รวมเทือกเขานครศรีธรรมราชอยู่ด้วย พื้นที่ในเขต 17 เป็นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล ลักษณะของดินในเขตนี้มีหลายชนิดเป็นชุดเหล่านี้

ดิน Low- Humic Gley soils and Gley podzolic soils, or Low Humic gley soil Red- Yellow podzolic soils with laterite, on old alluvium level to undulating (Unit 9) เป็นดินร่วนปนทรายชนิดที่มีการระบายน้ำดีและเลว และมีระดับความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ

ดิน Alluvial soil on recent alluvium unit 2 เป็นดินร่วนที่มีมากที่สุดที่สุดในเขต 17 ลักษณะดินเป็นดินเหนียวที่มีระดับความอุดมสมบูรณ์ของดินปานกลาง คือค่อนข้างสูง มีการระบายน้ำเลว

ดิน Regosols, on recent and semirecent beach and dune sand level to undulating (Unit 1) เป็นดินทรายที่มีระดับความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ระบายน้ำได้เร็ว

ดิน Grey podzolic soils on old alluvium, level to undulating (Unit 14) เป็นดินร่วนปนทรายที่มีการระบายน้ำดี ปริมาณแร่ธาตุที่ละลายตัวได้น้อย และมีสารที่มีฤทธิ์เป็นด่างน้อย มีระดับความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ

ดิน Low- Humic Gley soils and non Calcic soils, on semi-recent alluvium, level to (Unit 8) เป็นดินที่คล้ายคลึงกับดิน Unit 9

เขตที่ 18 ไท่แก๊ จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต ตรัง ภูเก็ต อยู่แถบชายฝั่งทะเลคาบสมุทรภาค ส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาและภูเขาสูงที่มีที่ราบชายฝั่งทะเลน้อย ลักษณะของดินมีดังนี้

ดินพวก alluvial soils on recent alluvium (Unit 2) มีระดับความอุดมสมบูรณ์ ของดินปานกลางถึงสูงและมีการระบายน้ำเลว

ดิน Unit 9 เป็นดินร่วนปนทรายมีทั้งชนิดที่มีการระบายน้ำดี และการระบายน้ำเลว และมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

เขตที่ 19 โคนก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ลักษณะพื้นที่เป็นเขาเตี้ยๆ และมีทิวเขาใหญ่มากมาย ชายฝั่งทะเลตะวันออกในเขตจังหวัดปัตตานีและนราธิวาสเป็นที่ราบลุ่ม ส่วนจังหวัดยะลาพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้และภูเขา ลักษณะดินประกอบด้วยดินชนิดต่างๆ เช่น

ดิน Low- Humic Gley soils and podzolic soils or Low- Humic Gley soils and Red- Yellow podzolic soils with lateric on old alluvium level to undulating เป็นดินร่วนปนทรายชนิดที่มีการระบายน้ำดีและการระบายน้ำเร็ว และมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ดิน Alluvial soils on recent alluvium (Unit 2) เป็นดินเหนียว จึงมีความอุดมสมบูรณ์ตั้งแต่ปานกลางถึงค่อนข้างสูง มีการระบายน้ำเร็ว

ดินพวก Peat and muck soil (level to Unit 6) เป็นดินที่มีอินทรีย์วัตถุสูง มีการระบายน้ำได้เร็วมาก

ดิน Regorol on recent and semirecent beach and dune sand level to undulating Unit one เป็นดินทรายที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำและมีการระบายน้ำเร็ว

3. แหล่งน้ำ ปริมาณน้ำฝน และอุทกภูมิ

3.1 แหล่งน้ำ แหล่งน้ำทางภาคใต้

แม่น้ำ มีไม่มากนัก เป็นเพียงสายสั้น ๆ เช่น แม่น้ำตาปี ซึ่งเกิดจากเทือกเขาภูเก็ท ไหลประโชนโคในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและไหลลงสู่ฝั่งทะเลด้านตะวันออก แม่น้ำตรังเกิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราช ไหลลงสู่ชายทะเลฝั่งตะวันตก นอกจากนี้มีแม่น้ำกระบี่ แม่น้ำโกลก และแม่น้ำปัตตานี

การชลประทาน ในภาคใต้เริ่มมีการชลประทานเพิ่มมากขึ้นในปี 2519- 2520 คือ มีถึง 17 โครงการย่อย (จากสถิติการเกษตรของประเทศไทย กองเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) จากโครงการเดิมที่มีอยู่เพียง 13 โครงการย่อย แสดงถึงความสำคัญและความจำเป็นของการชลประทานที่ใช้ในการเกษตร สำหรับพื้นที่ที่อยู่ในเขตชลประทานของภาคใต้ในปี 2519- 20 มีประมาณ 937,000 ไร่ และพื้นที่เขตชลประทานที่ก่อสร้างเสร็จแล้วมีประมาณ 175,000 ไร่

3.2 ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ

ภาคใต้ในระยะหลัง คือประมาณปี 2519- 2521 ภาคนี้อาจมีปริมาณน้ำฝนน้อยลงเกือบทุกจังหวัด ทำให้อากาศแห้งแล้ง พืชผลในบางจังหวัดได้รับความเสียหายมาก การโค่นหรือถางป่าเพื่อทำสวนยางใหม่ อาจเป็นสาเหตุหนึ่งของความแห้งแล้งที่เกิดขึ้น เพราะยางที่ปลูกทดแทนเจริญเติบโตไม่ทัน ทำให้น้ำและความชื้นในดินสูญเสียไ้เร็วกว่าปกติ

4. สภาพการประกอบการ เกษตรกรรม

ในภาคใต้ของประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 43,868,125 ไร่ (ประมาณร้อยละ 13.6 ของเนื้อที่ทั้งหมดของประเทศ) แบ่งเป็นเนื้อที่ถาวรประมาณ 11,808,584 ไร่ ซึ่งจากเนื้อที่ถาวรทั้งหมดนี้ จำแนกการใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

ที่อยู่อาศัย	265,392 ไร่	(ประมาณ 2.25%)
ที่นา	4,259,511 ไร่	(ประมาณ 36.07%)
ไม้ผลและไม้ยืนต้น	6,246,476 ไร่	(ประมาณ 52.90%)
พืชไร่	218,037 ไร่	(ประมาณ 1.85%)
สวนผักและไม้ดอก	54,277 ไร่	(ประมาณ 0.46%)
เนื้อที่ป่า	359,209 ไร่	(ประมาณ 3.45%)

จากตัวเลขนี้จะเห็นว่าทางภาคใต้มีการใช้ที่ดินในการทำสวนไม้ผลและ ไม้ยืนต้นมากที่สุดและมีการทำนามากเป็นอันดับสอง (ข้อมูลจาก งานแผนงานและประเมินผล กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์)

5. สภาพการทำกร เกษตรในภาคใต้

พืชหลักที่ปลูกกันโดยทั่วไปในภาคใต้ ได้แก่ ยางพารา ข้าว และมะพร้าว ซึ่งในปัจจุบันรายได้หลักของเกษตรกรมาจากยางพารา มีรายได้ถึงร้อยละ 46 ของรายได้ทั้งหมดของภาคใต้ รองลงมาได้แก่ พืชมันและมะพร้าว มีรายได้ประมาณร้อยละ 18 ของรายได้ทั้งหมด ส่วนราคาสินค้านั้นขึ้นกับราคาตลาดกลาง ถ้าตลาดกลางราคาสูงมากพอราคากลางก็แข่งขันกันในการรับซื้อสินค้าจากเกษตรกร ทำให้เกษตรกรได้ราคาสูงขึ้นมา